

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Δούκα Σουφλέρης

Τα απομεινάρια ενός καλοκαιριού

Νύχτα με τα δάση του νησιού παραδομένα στις φλόγες

Β' ΜΕΡΟΣ

Ηταν λοιπόν το ισοδύναμο ενός πολέμου αυτό που συνέβη στη βόρεια Εύβοια. Ενός πολέμου που τα είχε όλα: σκηνές ανδρείας και θάρρους, σκηνές τραγωδίας και πόνου, παιχνίδια στρατηγικής, προδοσία και αθλιότητα. Ας δούμε μερικά από τα μικρά γεγονότα που συνθέτουν όλη αυτή τη μεγάλη εικόνα, σύμφωνα με τις διηγήσεις αυτοπύων μαρτύρων, αλλά και από προσωπική αντίληψη του συγγραφέα του παρόντος.

Όταν έχουμε φωτιές σε περιοχές της κεντρικής ή της βόρειας Εύβοιας, είναι σύνηθες να αντιλαμβανόμαστε πυροσβεστικά αεροπλάνα ή ελικόπτερα να πετούν επάνω από τον ουρανό της Χαλκίδας. Αυτό συμβαίνει γιατί τα αεροπορικά μέσα πυρόσβεσης αναγκαστικά περνούν περίπου πάνω από τον ουρανό της πόλης στην πορεία τους από τις βάσεις τους στον τόπο των πυρκαγιών. Λοιπόν, σε αυτή την περίπτωση και τουλάχιστον για τις τέσσερις πρώτες μέρες της τραγωδίας μάλλον κανένας μας δεν αντελήφθη στον ουρανό της πόλης μας κάποιο εναέριο μέσο.

Το άλλο εντυπωσιακό φαινόμενο (το γράφω, φυσικά, με επιφύλαξη ως προς τα συμπεράσματα που μπορεί να εξαχθούν, γιατί βέβαια δεν γνωρίζω τι μπορεί να συμβαίνει) είναι ότι ενώ σε περιπτώσεις μεγάλων πυρκαγιών στο νησί μοιάζει να αδειάζει από οχήματα ο σταθμός της Π.Υ. Χαλκίδας, αυτή τη φορά πάλι κατά τις πρώτες ημέρες αρκετά οχήματα νομίζω ότι παρέμεναν εντός του σταθμού.

Και ενώ η ατμόσφαιρα της πρωτεύουσας του νησιού είχε αρχίσει να βαραίνει, με έναν φαιό ουρανό την ημέρα και καταχνιά σαν να ήταν χειμώνας, δεν φαινόταν ούτε οι κοντινοί λόφοι και στάχτες σαν ψιλόχιονο σκορπίζονταν μέσα στην πόλη, άρχισε η συζήτηση ότι κάτι άσχημο συνέβαινε, ότι η καταστροφή ήταν πολύ μεγάλη, ότι υπήρχε ανάγκη βοήθειας. Ο κόσμος είχε αρχίσει να προβληματίζεται. Με πήρε τηλέφωνο ένας γνωστός από το παρελθόν. Ήξερε την κάπως ιδιαίτερη σχέση μου με το περιβάλλον. Ηθελε να βοηθήσει, να πάει εθελοντής, όμως δεν έβρισκα τηλέφωνο, πρόσωπο ή φορέα για να αποτανθεί. Δυστυχώς, δεν μπόρεσα να

Κανένα εναέριο μέσο δεν αντιλήφθηκαν οι εθελοντές τις πρώτες μέρες που ο αγώνας ήταν κρίσιμος. Και κανένα οργανωμένο σχέδιο δράσης

τον διευκολύνω.

Μετά την τέταρτη ημέρα της φωτιάς άρχισαν να φτάνουν στη βόρεια Εύβοια διάφορες εθελοντικές ομάδες και ξένα σώματα πυροσβεστών. Ανάμεσα στους Έλληνες εθελοντές, και μία ομάδα του ΕΟΣ Χαλκίδας, ενταγμένη επίσημα στην πολιτική προστασία. Σας μεταφέρω στη συνέχεια από τις διηγήσεις τους μερικές ακόμη εικόνες από τα πεδία των μαχών που βρέθηκαν.

Στην αρχή ήταν σχεδόν μόνοι και πλήρως χωρίς καθοδήγηση από κάποιον αρμόδιο. Με ό,τι εξοπλισμό είχαν (τσάπες, πριόνια κ.λπ.) προσπαθούσαν μαζί με όσους ντόπιους βρήκαν εκεί, αφού χάρι στο μέτρο της εκκένωσης ο τόπος είχε σχεδόν ερημωθεί. Οι λίγοι εναπομείναντες κάτοικοι με κλαδιά στα χέρια, αλλού με αλυσοπρίονα και τρακτέρ, προσπαθούσαν να σώσουν κάποια χωριά ή να διακόψουν την πορεία της φωτιάς.

Δύο τοπικά εμπλεκόμενα πυροσβεστικά κλιμάκια λέγεται ότι έπραξαν ως ακολούθως. Στη μία περίπτωση, ο υπεύθυνος δεν έβαζε το κινούμενο όχημά του στη μάχη για να μην το χαλάσει. Στην άλλη περίπτωση κάποιος πυροσβέστης (!) απλά ακολουπούσε νωχελικά στο καπό του υπηρεσιακού αυτοκινήτου.

Κανένα εναέριο μέσο δεν αντιλήφθηκαν οι εθελοντές τις πρώτες αυτές μέρες που ο αγώνας ήταν τόσο κρίσιμος, ίσως ακόμη και αμφίροπος. Και κανένα οργανωμένο σχέδιο δράσης.

Η Αστυνομία περνούσε από τα χωριά και φρόντιζε για την εκκένωσή τους. Με υποχρεωτικό τρόπο τα χωριά εγκαταλείφθηκαν, άδειασαν από νέους και γερούς ανθρώπους, που θα μπορούσαν να συνδράμουν στον αγώνα ελέγχου της φωτιάς. Θα μπορούσαν να βοηθήσουν κρίσιμα ως γνώστες της περιοχής. Και φυσικά θα έδιναν τον υπέρ πάντων αγώνα, αφού σε πολλές περιπτώσεις κίνητρό τους θα ήταν η σωτηρία του ίδιου τους του σπιτιού, της περιουσίας τους, του χωριού τους και του τρόπου ζωής τους.

Ας προσεχθεί στο σημείο αυτό η εξής τεράστια διαφορά από πρακτική του παρελθόντος. Όταν το 1977 η βόρεια Εύβοια είχε ξανακαεί, τότε η Αστυνομία λειτουργούσε με εντελώς αντίθετο τρόπο. Δηλα-

δή περιδιάβαινε στα χωριά για να βεβαιωθεί ότι όλοι όσοι ήταν ικανοί για συμμετοχή στον πόλεμο κατά της φωτιάς δεν θα έμεναν αδρανείς. Τη μαρτυρία αυτή για το τότε και το σήμερα μάς τη μετέφερε κάτοικος της περιοχής, μεγάλος άνθρωπος σήμερα και νεαρός 27χρονος δάσκαλος το 1977. Πόση διαφορά στους τρόπους, πόση διαφορά στις συμπεριφορές, πόση διαφορά στην Ελλάδα του '77 και στη σημερινή Ελλάδα...

Οι ξένοι που ήρθαν; Ναι, πράγματι είχαν άψογη εκπαίδευση, εξοπλισμό, τρόπο ενεργειών.

Και όμως δεν ήταν αυτοί που κατέστρωσαν το σχέδιο για τον περιορισμό της πυρκαγιάς προς Νότο. Ήταν Έλληνες πυροσβέστες αυτοί που πραγματικά εντυπωσίασαν με τον τρόπο των ενεργειών τους,

θέσεων υδροληψίας, των κατοίκων και των εργαλείων και οχημάτων τους σε μια περιοχή που έχει μεγάλα δάση, που έχει οικονομία που στηρίζεται στο δασικό και αγροτικό οικοσύστημα και, κυρίως, που έχει κατακαεί επανειλημμένως και κάθε καλοκαίρι ζει μέσα στον κίνδυνο και στην ανασφάλεια; Και πώς μπορεί να θεωρείται ότι η συντεταγμένη Πολιτεία και τα αρμόδια όργανά της, πολιτικοί και κυβερνητικοί σχηματισμοί, αλλά και μόνιμες υπηρεσιακές δομές ήταν προετοιμασμένα για το καλοκαίρι και την αντιπυρική περίοδο, όταν περίπου δύο μήνες πριν είχαν χαθεί 70.000 στρέμματα δάσους στα Γεράνια Όρη της Αττικής (κατ' ουσίαν η μεγαλύτερη σε έκταση φωτιά που έγινε ποτέ στην Αττική και στο τελευταίο μεγάλο δασικό της τμήμα). Ας σημειωθεί ότι η «περιέργη» εκείνη φωτιά δεν έγινε με καύσωνα, άλλωστε ξεκίνησε στις 19 Μαΐου.

Και μετά την καταστροφή αυτή, στις 15 Ιουνίου, υπουργοί, Πυροσβεστική Υπηρεσία κ.λπ. μάς διαβεβαίωναν ότι έχουν κάνει τα πάντα όσα απαιτούνται, ότι «έχει γίνει μια εξαιρετικά πρότυπη δουλειά για την αντιπυρική προστασία της χώρας μας, μια πραγματική τομή φέτος» και ακόμη ότι «με μέθοδο, οργάνωση, σχεδιασμό, προχωράμε» (δείτε το «Αντιπυρική περίοδος 2021 - Συνέντευξη Τύπου - Ο σχεδιασμός και οι δράσεις της Πολιτικής Προστασίας» στο <https://www.fireservice.gr> (προσβάσιμο την 23/8/21)).

Τι μεσολάβησε, λοιπόν, και χάσαμε τελικά τον πόλεμο άλλη μια φορά; Τι πρόδωσε τις υποσχέσεις της κυβέρνησης και της Πολιτείας και διέψευσε την εμπιστοσύνη των πολιτών γκρεμίζοντας στα τάραρα την ειρήνη και την αρμονία της φύσης των βουνών, των δασών και των χωριών του βόρειου μέρους της Εύβοιας; (Κύμη, 23/8/2021).

Ήταν το ισοδύναμο ενός πολέμου αυτό που συνέβη στη βόρεια Εύβοια. Ενός πολέμου που τα είχε όλα: σκηνές ανδρείας και θάρρους, σκηνές τραγωδίας και πόνου, παιχνίδια στρατηγικής, προδοσία και αθλιότητα

με την κατάρτισή τους, τις στολές και τον εξοπλισμό, τον επαγγελματισμό και το θάρρος τους. Μόνο που αυτοί οι υπέροχοι μαχητές ήρθαν αργά, μετά την Παρασκευή, και ήταν λίγοι. Και, όμως, η συνδρομή τους ήταν καθοριστική.

Γιατί, όμως; Γιατί άργησαν οι σωστοί επαγγελματίες να εμφανιστούν, γιατί τις πρώτες ημέρες όλα έμοιαζαν να κινούνται αδιάφορα, νωχελικά σχεδόν, σίγουρα με κάκιστο σχεδιασμό και χωρίς γνώση του πολύπλοκου και πολυεπίπεδου αντικείμενου που λέγεται κατάσβεση και αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών; Πώς μπορεί να μην υπάρχει πλήρης καταγραφή των δρόμων, των μονοπατιών, των κρουσμών, των